

RIIGIKOGU

Kristen Michal
Peaminister

18.03.2026

Arupärimine vaenu õhutamise ja vaenukõne leviku kohta naiste ning LGBT+ inimeste suhtes

Austatud peaminister

Meie riigis naiste ja LGBT+ inimeste suunas levivat vaenu õhutamist ei saa enam pelgalt "ebameeldivaks sõnakasutuseks" nimetada, sest küsimuse all on nüüd juba inimeste turvalisus ja riigi kohustusest nende inimeste põhiõigusi kaitsta. Tartu Ülikooli teadur Oksana Belova-Daltoni uuring toob välja, et noorte hinnangul on vaen LGBT+ inimeste vastu normaliseerumas ning LGBT+ inimesi nähakse poliitilise vägivalla kontekstis ühe vihatuima sihtmärgina.

Veelgi rängem on taust, mida ei saa ignoreerida: Sotsiaalkindlustusameti ülevaate kohaselt näitab FRA 2023 uuring, et Eestis on 15–17-aastaste LGBT+ noorte seas viimase aasta jooksul suitsiidimõtteid mõelnud kokku 70% (38% harva, 24% sageli, 9% pidevalt) ning 28% on elu jooksul teinud enesetapukatse. Need arvud räägivad sellest, kui kõrge on selle rühma haavatavus ja kui ohtlik on vaenu normaliseerumine.

Samas venitatakse jätkuvalt vaenukõne seaduse õigusliku reguleerimisega. Riigikogu liige Andre Hanimäe on õigusega hoiatanud, et õigusriik ei tohi luua olukorda, kus inimesed jaotatakse kaitstuse järgi "olulisemateks ja vähem olulisteks".

Lähtudes eeltoodust palume Teid vastata Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 139 alusel järgmistele küsimustele:

1. Milliseid konkreetseid samme on valitsus astunud vaenu õhutamise ja vaenukõne leviku vähendamiseks, arvestades, et samade sihtrühmade puhul on näha väga rasket vaimse tervise langust?
2. Kuidas hindab valitsus riski, et vaen LGBT+ kogukonna vastu on noorte hinnangul normaliseerumas, arvestades samal ajal, et Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti (FRA) 2023. aasta uuringu järgi on Eesti 15–17-aastaste LGBT+ noorte seas viimase aasta jooksul suitsiidimõtteid mõelnud 38% harva, 24% sageli ja 9% pidevalt ning vaid 30% ei ole suitsiidimõtteid viimase aasta jooksul üldse mõelnud? Milliseid konkreetseid meetmeid on valitsusel kavas kasutusele võtta, et vähendada vaenust ja tõrjutusest tulenevat vaimse tervise kahju?
3. Kuidas selgitate ja milliseid järeldusi teete sellest, et FRA 2023. aasta uuringu kohaselt on 28% Eesti LGBT+ noortest elu jooksul teinud enesetapukatse? Millised on valitsuse

konkreetsed sammud (ennetuses, ohvriabis, koolikeskkonnas ja vaimse tervise teenustes), et seda näitajat vähendada?

4. Miks venib vaenukõne seaduse regulatsiooni (sh karistusõigusliku lahenduse) menetlus ning milline on valitsuse konkreetne ajakava, arvestades, et viivitused jätavad vähemused olukorda, kus vaenu normaliseerumine ja sellest tulenev kahju süveneb?
5. Kas valitsus peab põhjendatuks lähenemist, mille järgi kuriteona karistatav vaenukõne oleks vaid see, mis ohustab „kogu ühiskonna turvalisust” ning muudel juhtudel jääks vaenu õhutamine valdavalt väärteoks? Millise analüüsi alusel on valitud just selline lähenemine?
6. Kuidas tagab valitsus, et vaenukõne regulatsioon ei loo hierarhiat, kus osa inimesi ja inimgrupe on praktikas paremini kaitstud kui teised? Palun selgitage valitsuse seisukohta kriitika suhtes, et selline lähenemine „jagab inimesed olulisemateks ja vähem olulisteks”.
7. Millised meetmeid on valitsusel kavas kasutusele võtta, et tagada vaenukõne ja vaenu õhutamise sihtmärgiks sattuvatele inimestele kiire õiguslik kaitse ja tugi (sh veebiplatvormidel)?
8. Kas valitsus on hinnanud, kuidas praegu kavandatav lähenemine mõjutab demokraatlikku arutelu ja ühiskonna sidusust, arvestades, et vaenu õhutamine tõrjub inimesi ühiskonnast eemale ja kahjustab õigusriigi toimimist?

Lugupidamisega

Zulejxa Kwaflova
Hele Pihlo / Kf
Tanel Klük
Reini Rand
Andre Hainrepp / Hainrepp
Rene Sihlme / Sihlme